

Czy nasza szkoła może być neutralna klimatycznie?

Klasy IV–VI
szkoły podstawowej

Zadanie można modyfikować i dostosować do możliwości i potrzeb nauczycieli i nauczycielek oraz uczniów i uczennic. O ostatecznym kształcie zadania decyduje nauczyciel/nauczycielka.

Zadanie interdyscyplinarne składa się z aktywności wprowadzającej objaśniającej cel zadania, **trzech aktywności** przeznaczonych na zajęcia z geografii lub przyrody, matematyki i języka polskiego oraz aktywności podsumowującej na godzinę wychowawczą. Realizacja zadania ma na celu wspólne odnalezienie odpowiedzi na pytanie: **Czy nasza szkoła może być neutralna klimatycznie?** Odpowiedź na pytanie kluczowe wprowadzi uczniów i uczennice w zagadnienia związane z ochroną klimatu, z odniesieniem do działań, które można zrealizować lokalnie, na poziomie szkoły. Zadanie najlepiej zrealizować we współpracy międzyprzedmiotowej, przeprowadzając wszystkie aktywności, dając młodzieży możliwość poszukiwania odpowiedzi w ramach różnych przedmiotów. Zadanie należy rozpocząć od aktywności 1 (wprowadzającej), a najlepszym jego podsumowaniem jest realizacja aktywności 5 (godzina wychowawcza). Najlepiej zrealizować wszystkie trzy aktywności przedmiotowe (w dowolnej kolejności), choć zadanie pozwala również na wybór jednej lub dwóch aktywności. Przed rozpoczęciem realizacji zadania zachęcamy do zapoznania się z tematyką wszystkich aktywności, zaplanowania pracy i możliwej współpracy międzyprzedmiotowej z innymi nauczycielami i nauczycielkami.

Cele zadania w języku ucznia/uczennicy

- dowiem się czym jest neutralność klimatyczna
- poznam wpływ szkół, w różnych regionach, na emisję dwutlenku węgla,
- dowiem się, jakie działania może podjąć szkoła, aby stać się bardziej przyjazną dla klimatu,
- przygotowuję się do działań, które uczynią moją szkołę neutralną klimatycznie,
- dowiem się, jakie plany dotyczące zmiany klimatu prezentuje Europejski Zielony Ład.

Kryteria sukcesu w języku ucznia/uczennicy

- wyjaśniam czym jest neutralność klimatyczna,
- wymieniam działania wpływające na emisję dwutlenku węgla i zmianę klimatu,
- obliczam ślad węglowy szkoły,
- przedstawiam pomysły na redukcję emisji dwutlenku węgla w formie wlepek i pocztówek,
- włączam się w inicjowanie działań na rzecz ochrony klimatu w szkole,
- wyjaśniam, jaki jest cel strategii Europejski Zielony Ład dotyczący ochrony klimatu.

Zagadnienia

przyroda/geografia

- krajobrazy na świecie
- ekologia

matematyka

- działania na liczbach naturalnych
- działania na ułamkach

język polski

- tworzenie wypowiedzi
- symbol

godzina wychowawcza

- neutralność klimatyczna
- odpowiedzialność społeczna

Załączniki

- materiał pomocniczy

Zmiana klimatu – przyczyny i skutki

(wprowadzenie)

https://bit.ly/ZI_1_zmiana_klimatu

- materiał pomocniczy

Neutralność klimatyczna

(geografia)

https://bit.ly/ZI_1_neutralnosc_klimatyczna

- karta pracy nr 1:

Akcje na rzecz neutralności klimatycznej

(matematyka)

https://bit.ly/ZI_1_kartapracy1

Odniesienia do podstawy programowej

- przyroda: II.7, III.7; VII. 1), VII. 3)
- geografia: I.2, I.4, I.6, II.2, II.7, III.3, III. 8, IV. 3)
- matematyka:
- język polski:
- odniesienia do kształcenia ogólnego w szkole podstawowej (perspektywa wychowawcza)

Metody nauczania

- podające: rozmowa, opis, prezentacja
- problemowe: burza pomysłów, pytania problemowe
- eksponujące: materiał filmowy
- praktyczne: ćwiczenia praktyczne (przy wykorzystaniu różnych źródeł wiedzy), gra dydaktyczna, praca plastyczna

Środki dydaktyczne

- film *My jesteśmy zmianą!*, Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=7RITF-oBxTO>
- film *Neutralność Klimatyczna III MIEJSCE w konkursie Zielona Europa – Zróbmy to razem!*, Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej, 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=1bGRqIZMwZI>.
- film *Zwykły dzień Jana Kowalskiego WYRÓŻNIENIE w konkursie Zielona Europa – Zróbmy to razem!*, Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej, 2021, https://www.youtube.com/watch?v=TA6_LS0oTGg.
- film „Moja nie kolorowa historia” WYRÓŻNIENIE w konkursie Zielona Europa – Zróbmy to razem!, Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej, 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=k4DyPpj0mZs>.
- flipchart/duże arkusze papieru, karteczki typu post-it, papier, markery, przybory do pisania, klej, kółka lub kwadraty samoprzylepne

Aktywność 1 (wprowadzenie do zadania)

Rozpocznij zajęcia od materiału wideo [My jesteśmy zmianą!](https://www.youtube.com/watch?v=7RITF-oBxT0), Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej, <https://www.youtube.com/watch?v=7RITF-oBxT0>. Po zaprezentowaniu filmu daj klasie kilka minut na podzielenie się wrażeniami i refleksjami. Zapytaj, jakiego zjawiska dotyczył materiał. Kiedy padnie odpowiedź – zmiana klimatu – zapisz ją na flipcharcie (lub dokumencie wirtualnym, jeżeli prowadzisz zajęcia zdalnie). Zapytaj, czy coś zdziwiło i/lub zaniepokoiło uczniów i uczennice. Dlaczego? Pozwól kilku osobom się wypowiedzieć na forum klasy.

Powróć do zapisanego na flipcharcie hasła: zmiana klimatu. Podziel arkusz na pół, po jednej stronie napisz „przyczyny”, po drugiej „skutki”. Zaproś młodzież do wspólnej pracy i zapytaj, jakie zna przyczyny i skutki zmiany klimatu. Wykorzystaj metodę burzy pomysłów. Odpowiedzi uczniów i uczennic zapisz na arkuszu papieru w postaci haseł. Na koniec, jeżeli uznasz, że warto to zrobić, uzupełnij arkusz o brakujące przyczyny i skutki (możesz wykorzystać **materiał pomocniczy Zmiana klimatu – przyczyny i skutki**). Podsumuj aktywność, mówiąc o tym, że obecnie różne instytucje i państwa szukają rozwiązań prowadzących do spowolnienia lub zatrzymania zmiany klimatu, a Ty zapraszasz klasę do realizacji zadania *Czy nasza szkoła może być neutralna klimatycznie?* i przyjrzenia się, co można zmienić na rzecz ochrony klimatu na poziomie szkoły i poprzez działania indywidualne.

Zaproponuj uczniom i uczennicom, by stworzyli grupę inicjującą w szkole zmianę na rzecz ochrony klimatu (możesz zaproponować klasie wybór nazwy dla grupy, narysowanie swojego logo). Powiedz grupie, czym będzie się zajmowała podczas kolejnych aktywności:

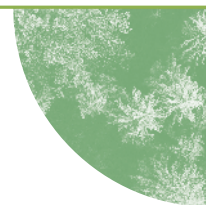
- zbieranie informacji na temat tego, czym jest neutralność klimatyczna
- poznanie sposobów na ochronę klimatu
- wzmacnianie motywacji (własnej i innych) do zmian i działania na rzecz klimatu i środowiska
- zaproponowanie w szkole zmian prowadzących do stworzenia szkoły (i zbudowania społeczności szkolnej) neutralnej klimatycznie.

W ramach podsumowania zapytaj klasę, co ją motywuje do działania na rzecz klimatu. Poproś, by uczniowie i uczennice dobrali się w pary i opowiedzieli sobie, co jest ich motywacją do działania.

Wskazówki

- Z zadaniem klasę powinni zapoznać nauczyciel lub nauczycielka prowadzący pierwsze zajęcia. Aktywność 1 połącz z jedną z kolejnych aktywności.
- W ramach kolejnych aktywności, np. podsumowania, postaraj się odwoływać do strategii Europejskiego Zielonego Ładu, by przedstawić młodzieży rodzaj i zakres działań w obszarze ochrony klimatu na poziomie międzynarodowym.
- Jeżeli chcesz pogłębić z klasą wiedzę na temat zmiany klimatu, wykorzystaj materiały polecane w naszym [serwisie o zmianie klimatu](#).
- Szczególnie zainteresowanym uczniom i uczennicom możesz polecić:
 - webinar [Jak działa zmiana klimatu? Webinarium dla młodzieży](#)
 - publikację [Nasza Planeta, nasza przyszłość](#).

- Materiał pomocniczy **Zmiana klimatu – przyczyny i skutki**
https://bit.ly/ZI_1_zmiana_klimatu

Aktywność 2 (przyroda/geografia)

Wprowadź uczniów i uczennice w temat zadania, nawiązując do aktywności wprowadzającej. Zapytaj, co zapamiętali najlepiej. Czy pamiętają pytanie kluczowe i to, czym będą się zajmowali w ramach zadania? Czy wszyscy potrafią wymienić przyczyny zmiany klimatu?

Powiedz uczniom i uczennicom, że jako grupa inicjująca zmianę na rzecz klimatu (jeżeli grupa ma swoją nazwę, użyj jej), przyjrzą się temu, jak ludzie w różnych częściach świata wpływają na klimat oraz jak mogą go chronić. Różne części świata lub różne części Polski to przede wszystkim różne krajobrazy. Jeżeli klasa miała już wcześniej lekcje na temat krajobrazu, przypomnij jego składniki oraz przykłady. Jeżeli takiej lekcji nie było, zrób krótkie wprowadzenie w oparciu o podział na krajobraz naturalny i kulturowy.

Na tablicy (w klasie lub online) wypisz różne rodzaje krajobrazu: rolniczy, miejski, przemysłowy, górski, wyżynny, nadmorski. Możesz pokazać uczniom i uczennicom fotografie (zdjęcia z podręcznika szkolnego lub ze stron internetowych).

Wyjaśnij, że żyjąc w danym krajobrazie, człowiek wpływa na jego wygląd, a także powoduje wiele zmian, których nie będzie można odwrócić. Dotyczy to także klimatu. Dlatego obecnie na całym świecie są wdrażane rozwiązania mające na celu złagodzenie wpływu człowieka na klimat, a jedną z takich strategii jest osiągnięcie neutralności klimatycznej. Zapytaj klasę, czy zna już pojęcie neutralności klimatycznej. Jeżeli nie, zrób krótkie wprowadzenie (patrz: wskazówki). Jeżeli tak, zaproś do krótkiego podsumowania wiedzy. Poproś, by uczniowie i uczennice w ciągu minuty spisali wszystko, co pamiętają na temat neutralności klimatycznej, następnie zadaj pytania:

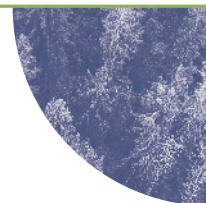
- Czym jest neutralność klimatyczna?
- Jakie działania należy podjąć, by osiągnąć neutralność klimatyczną?

Zaproś do przedstawienia odpowiedzi na forum klasy.

Przygotuj karteczki z nazwami rodzajów krajobrazów. Możesz dopisać swoje przykłady lub skorzystać z tych, które zostały wymienione w aktywności. Znając liczebność klasy, podziel uczniów i uczennice na pary lub grupy. Poproś przedstawicieli i przedstawicielki grup lub par o wylosowanie karteczek. Następnie rozdaj białe arkusze papieru (najlepiej formatu A3). Powiedz, że zadaniem uczestników i uczestniczek zajęć jest narysowanie szkoły na tle wylosowanego krajobrazu (mają na to zadanie 10 minut). Szkoła, którą narysują, ma być jak najbardziej przyjazna (neutralna) dla klimatu.

Po skończonej pracy uczniowie i uczennice prezentują swoje rysunki i omawiają rozwiązania, które wprowadzili. Podczas omawiania spiszcie na tablicy zaproponowane rozwiązania. Wspólnie się zastanówcie, dlaczego szkoły się różnią. Jakie są tego powody? Zwróć uwagę klasy na to, że w różnych krajobrazach człowiek

- materiał pomocniczy
Neutralność klimatyczna
[https://bit.ly/
ZI_1_neutralnosc_klimatyczna](https://bit.ly/ZI_1_neutralnosc_klimatyczna)

może wpływać różnie na przyrodę dlatego rozwiązania służące ochronie klimatu mogą być inne. Zachowaj rysunki młodzieży, możesz wykorzystać je w aktywności podsumowującej zadanie.

Wskazówki

- Jeżeli to pierwsza aktywność po aktywności wprowadzającej i klasa nie słyszała jeszcze o neutralności klimatycznej, wyjaśnij krótko, czym jest neutralność klimatyczna. Powiedz o tym, że w Unii Europejskiej jest wprowadzana strategia Europejski Zielony Ład, w której jednym ze sposobów ochrony klimatu jest podjęcie w gospodarce działań i zmian prowadzących do neutralności klimatycznej, czyli sytuacji, w której emitujemy mniej dwutlenku węgla, a wyemitowany dwutlenek węgla zostaje pochłonięty m.in. przez drzewa, torfowiska, oceany lub rozwiązania technologiczne – funkcjonowanie ludzi nie będzie wpływać wtedy na klimat, będzie neutralne dla klimatu. Działania prowadzące do neutralności klimatycznej to np. wykorzystywanie energii odnawialnej, oszczędzanie energii i efektywność energetyczna, korzystanie z roweru lub autobusu w drodze do pracy lub szkoły, redukcja zakupów i produkowanych odpadów, segregacja śmieci, sadzenie drzew, ochrona terenów zielonych. By pogłębić wiedzę na temat neutralności klimatycznej, skorzystaj z materiału pomocniczego *Neutralność klimatyczna*. Jeżeli chcesz dowiedzieć się więcej na temat Europejskiego Zielonego Ładu zachęcamy Ciebie do lektury przewodnika *Europejski Zielony Ład w szkole*, oraz innych materiałów, które znajdziesz w Źródłach i inspiracja zadania.
- **Możesz zaproponować młodzieży działanie dodatkowe:** Po przeprowadzonej aktywności poproś, by uczestnicy i uczestniczki zajęć wybrali rysunek szkoły i krajobrazu, który najbardziej przypomina ich szkołę. Zapytaj, czy według nich ich szkoła już teraz jest neutralna klimatycznie. Wykorzystaj metodę osi oceny: poproś, by w ramach odpowiedzi ustawili się w linii, np. od tablicy do końca sali. Miejsce, które wybiorą, odzwierciedla, na ile według nich ich szkoła jest neutralna klimatycznie. Przy tablicy powinny stanąć osoby, które uważają, że szkoła jest w 100% neutralna klimatycznie, na końcu sali osoby uważające, że szkoła jest w 0% neutralna klimatycznie. Gdy wszyscy wybiorą już miejsce na osi, ochotnicy i ochotniczki uzasadniają, co wpłynęło na ich decyzję. Jeżeli uczniowie i uczennice stwierdzą, że szkoła nie jest neutralna klimatycznie, to inspirując się rysunkiem, spróbujcie się zastanowić, co warto zmienić w budynku lub w jego otoczeniu. Warto zwrócić uwagę uczniów i uczennic na ich przyzwyczajenia i wybory, np. jakim środkiem transportu docierają do szkoły. Powieś arkusz papieru, napisz na nim hasło: „Nasza szkoła” i wykorzystując metodę burzy pomysłów, wypiszcie pomysły na działania zbliżające szkołę i szkolną społeczność do bycia bardziej neutralną klimatycznie.

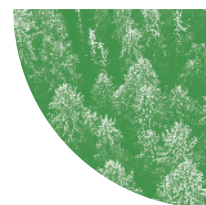
Aktywność 3 (matematyka)

Na początku zajęć wprowadź młodzież w tematykę zadania. Jeżeli klasa rozpoczęła już realizację zadania na innym przedmiocie, zapytaj uczniów i uczennice, co zapamiętali z aktywności. Przypomnij, że ich zadaniem jako grupy inicjującej zmianę w szkole (jeżeli grupa nadała sobie nazwę, użyj jej) jest znalezienie odpowiedzi na pytanie: Czy nasza szkoła może być neutralna klimatycznie? i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz ochrony klimatu. Jeżeli młodzież nie zna jeszcze pojęcia neutralności klimatycznej, zrób krótkie wprowadzenie (patrz: aktywność 2, wskazówki).

Powiedz, że na dzisiejszych zajęciach uczniowie i uczennice z pomocą obliczeń zastanowią się, jakie działania i zmiany można wprowadzić w szkole (w domu, w różnych instytucjach), by była ona bardziej przyjazna klimatowi i minimalizowała emisję dwutlenku węgla.

$\sqrt{123}$
+ -

- karta pracy nr 1:
Akcje na rzecz neutralności klimatycznej
https://bit.ly/ZI_1_kartaprac1

Na początku wprowadź pojęcie śladu węglowego: Ślad węglowy (ang. *carbon footprint*) to suma emisji dwutlenku węgla wynikająca bezpośrednio i pośrednio z naszej aktywności, stylu życia, produktów, jakie wybieramy w sklepie, czy usług, z których korzystamy. Ograniczenie i równoważenie emisji dwutlenku węgla oraz innych gazów cieplarnianych jest istotne, by zatrzymać zmiany klimatyczne. Wiele działań można podjąć od razu. Aktywność pomoże uczniom i uczennicom zrozumieć, jak wiele ich codziennych nawyków wpływa na neutralność klimatyczną.

Zaproś klasę do gry **Szkoła neutralna klimatycznie**.

Wprowadzenie do gry:

Obliczcie wspólnie, jaki ślad węglowy wytwarza wasza szkoła (budynek szkolny i jego społeczność). Będzie to podstawa do dalszych obliczeń. Możecie zaokrąglić liczbę pracowników, pracownic, uczennic i uczniów szkoły do pełnych dziesiątek lub dowolnie ją ustalić, by ułatwić obliczenia. Szkoła, w której liczba pracowników, pracownic, uczennic i uczniów wynosi 10 osób, przez rok emituje 30 ton dwutlenku węgla (carbonfootprint.com). Obliczcie, ile ton dwutlenku węgla rocznie emituje wasza szkoła.

Przebieg gry:

Podziel uczniów i uczennice na trzy-, czteroosobowe grupy. Każdej grupie daj egzemplarz **karta pracy nr 1: Akcje na rzecz neutralności klimatycznej** i poproś, by młodzież pocięła go według instrukcji.

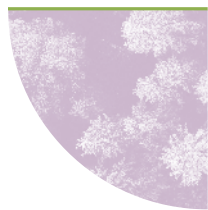
1. Z puli dziesięciu akcji członek lub członkini grupy losuje cztery akcje.
2. Grupa wykonuje obliczenia dotyczące czterech wylosowanych działań i sumuje, o ile kilogramów łącznie zmniejszy się emisja dwutlenku węgla.
3. Od obliczonej na początku rocznej emisji dwutlenku węgla grupy odejmują wynik z punktu trzeciego.
4. Na koniec na forum klasy sprawdźcie, która grupa uzyskała najniższy ślad węglowy.

W ramach podsumowania gry i aktywności zaproś klasę do krótkiej dyskusji. Poproś, by jako grupa inicjująca zmianę w szkole uczniowie i uczennice ustalili i zapisali, które z akcji wymienionych na kartach mogą od razu wprowadzić w życie szkolne, a wprowadzenie których wymaga zorganizowanych działań i pomocy całej szkolnej społeczności. Zachowajcie listę z podzielonymi i spisanyymi akcjami – wykorzystacie ją podczas aktywności podsumowującej zadanie lub działania dodatkowego.

Wskazówki

- **Możesz zaproponować młodzieży działanie dodatkowe:** Zaproś uczniów i uczennice jako grupę inicjującą zmianę w szkole do zastanowienia się, jakie działania mogą podjąć, by się przyczynić do zmniejszenia śladu węglowego swojej szkoły. Wybierzcie jedną akcję, którą określili jako możliwą do wprowadzenia od razu. Wesprzyj młodzież w ustalenia planu działania (możecie wykorzystać **Kwiatki projektu-we**) i we wprowadzeniu wybranej akcji do życia szkoły. Poszukajcie danych liczbowych i obliczcie w przybliżeniu, jak bardzo możecie zredukować swój ślad węglowy.

Aktywność 4 (język polski)

Na początku zajęć wprowadź młodzież w tematykę zadania. Jeżeli klasa rozpoczęła już realizację zadania na innym przedmiocie, zapytaj uczniów i uczennice, co zapamiętali z aktywności. Przypomnij, że ich zadaniem jako grupy inicjującej zmianę w szkole (jeżeli grupa nadała sobie nazwę, użyj jej) jest znalezienie odpowiedzi na pytanie: Czy nasza szkoła może być neutralna klimatycznie? i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz ochrony klimatu.

Poinformuj uczestniczki i uczestników zajęć, że dzisiejsza aktywność pozwoli im odpowiedzieć na pytanie: Jak uczynić nasza szkołę neutralną klimatycznie?

Podziel klasę na kilkuosobowe grupy. Jeżeli młodzież nie zna jeszcze pojęcia neutralności klimatycznej, zaproponuj każdej grupie, by obejrzała (na telefonie komórkowym) jedno z trzech trzyminutowych nagrań:

- *Neutralność Klimatyczna III MIEJSCE w konkursie Zielona Europa – Zróbmy to razem!*, Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej, 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=1bGRqIZMwZl>.
- *Zwykły dzień Jana Kowalskiego WYRÓŻNIENIE w konkursie Zielona Europa – Zróbmy to razem!*, Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej, 2021, https://www.youtube.com/watch?v=TA6_LSOoTGg.
- *„Moja nie kolorowa historia” WYRÓŻNIENIE w konkursie Zielona Europa – Zróbmy to razem!*, Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej, 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=k4DyPpj0mZs>.

Następnie każdej grupie daj arkusz papieru z innym niż u pozostałych grup niedokończonym zdaniem odnoszącym się do omawianego zagadnienia. Wszystkie drużyny siadają obok siebie, tworząc okrąg.

Propozycje niedokończonych zdań:

1. Moja szkoła pragnie przede wszystkim...
2. Neutralność klimatyczną mojej szkoły rozumiem jako...
3. Obecną sytuację klimatyczną można określić jako...
4. Moja szkoła nie chce, aby...
5. Moim zdaniem klimat mojej szkoły zastępuje na...
6. Rośliny wokół mojej szkoły wpłyną na jej neutralność klimatyczną, jeśli...
7. Ze szkołą neutralną dla klimatu kojarzą mi się...

(Możesz również zaproponować własne zdania).

Uczniowie i uczennice wspólnie się zastanawiają w poszczególnych grupach nad dokończeniem podanego zdania i zapisują u dołu arkusza jak najwięcej propozycji. Na Twój sygnał zaginają kartkę w taki sposób, aby tekst nie był widoczny, i przekazują ją grupie siedzącej po prawej stronie. Jednocześnie otrzymują arkusz z niedokończonym zdaniem od grupy siedzącej po lewej stronie. Drużyny ponownie

uzupełniają rozpoczęte zdania, zaginają kartki i wymieniają się nimi. Proces ten powtarzają do momentu, aż każda grupa zaproponuje dokończenia wszystkich zdań. Wyznaczone osoby rozwijają wypełnione arkusze i wieszają je na tablicy. Następnie prezentują zgromadzone pomysły, które są właśnie propozycjami odpowiedzi na pytanie: Jak uczynić naszą szkołę neutralną klimatycznie?

W ramach podsumowania zaproponuj, aby uczniowie i uczennice jako grupa inicjująca zmianę w szkole skorzystali ze zgromadzonych pomysłów na to, jak inspirować i zmienić najbliższe otoczenie, by stało się bardziej ekologiczne i neutralne klimatycznie. Zaproponuj, by zaprojektowali wlepki, na których poprzez symbol lub hasło streszczą ideę dążenia do neutralności klimatycznej szkoły, np. „Wyjźdź na zero” (ludzik wędrujący po cyfrze 0), „Rower zamiast samochodu” itp. Stworzone materiały grupa może wykorzystać w ramach działania dodatkowego.

Wskazówki

- Praca metodą graffiti sprzyja rozwijaniu twórczej wyobraźni i kształceniu kreatywności w poszukiwaniu rozwiązań. Uczy samodzielnego podejmowania decyzji oraz weryfikowania poglądów.
- Zaproponuj uczniom i uczennicom samodzielną lekturę lub wspólnie przeczytajcie artykuł *Zmiany klimatyczne dotyczą, każdego z nas! Jak europejska młodzież może wesprzeć ochronę środowiska?*
- **Możesz zaproponować młodzieży działanie dodatkowe:** Zaproponuj grupie inicjującej zmianę, aby zaplanowała szybką akcję informowania na rzecz neutralności klimatycznej i tego, co może zrobić szkoła i społeczność szkolna. Stworzone wlepki rozdajcie innym uczniom i uczennicom w szkole, informując, czego dotyczą, lub pozostawcie je w różnych miejscach w szkole z dodatkową informacją na temat neutralności klimatycznej.

Aktywność 5 (godzina wychowawcza)

Umieść w sali (na ścianie, na tablicy) wszystkie dotychczas zgromadzone materiały: flipcharty z burzy pomysłów, hasła, rysunki i pozwól klasie się przyjrzeć swojej dotychczasowej pracy.

Na początku zajęć nawiąż do aktywności wprowadzającej i ponownie obejrzyjcie film: *My jesteśmy zmianą!*, Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=7RITF-oBxT0>.

W celu uzyskania odpowiedzi na pytanie kluczowe: Czy nasza szkoła może być neutralna klimatycznie? zastosuj metodę pytań problemowych, np.

- Jakie zmiany prowadzące do neutralności klimatycznej możesz wprowadzić lub już wprowadziłeś/wprowadziłaś?
- Jaką świadomość w tym obrębie zyskałaś/zyskałeś w ostatnim czasie w szkole?
- Dlaczego neutralność klimatyczna jest jednym z celów Europejskiego Zielonego Ładu?

Możesz również wykorzystać technikę „Co już wiem”. Poproś uczniów i uczennice, aby odpowiedzieli sobie w parach na pytania zadane/zapisane przez ciebie i opowiedzieli, co już wiedzą o zagadnieniu neutralności klimatycznej. Aby rozmowa w parach przebiegła sprawnie, możesz użyć timera lub klepsydry odmierzającej czas. Poproś, by na koniec uczestnicy i uczestniczki zajęć zabrali głos na forum klasy. Odpowiedzi zapisuj na flipcharcie (lub w dokumencie wirtualnym).

Dociekaj, jak zmieniła się świadomość co do wagi neutralności klimatycznej i wprowadzania dobrych praktyk w tym zakresie w otoczeniu szkolnym. Zachęć do porównania wyników poprzednich aktywności z tymi z dzisiejszej lekcji. Możesz zaproponować zdania podsumowujące, np.:

- Dowiedziałem/dowiedziałam się, że...
- Zaczynam się zastanawiać...
- Zaskoczyło mnie, że...
- Zastanawia mnie fakt, że...

W ramach podsumowania całego zadania i pracy klasy zaproponuj kampanię pocztówkową. Podziel klasę na trzy-, czteroosobowe grupy lub pary i zaproś uczniów i uczennice do zaprojektowania pocztówek pod hasłem „Nasze pomysły na redukcję dwutlenku węgla”. Niech wykorzystają zdobytą wiedzę, stworzone wlepki i rysunki oraz pomysły na aktywności na rzecz neutralności klimatycznej i zaprojektują pocztówki, które zobrazują propozycję zmian i będą zawierały opis, jakie działania przedstawia rysunek i dlaczego. Propozycje zmian mogą dotyczyć zarówno indywidualnych nawyków, jak i działań całej szkoły. W przypadku lekcji zdalnych alternatywą jest zaprojektowanie kartki elektronicznej, np. w programie Microsoft Paint.

Wskazówki

- Pocztówka może mieć formę kartki A4 złożonej na pół. Na zewnątrz grupa/para tworzy rysunek prezentujący zmianę w szkole lub zmianę nawyku, a w środku opisuje działanie i tłumaczy, dlaczego jest ono ważne.
- Aktywność może zostać przeprowadzona (po wstępie merytorycznym) na godzinie wychowawczej w każdej klasie w szkole, a następnie można zaprezentować pocztówkowy kolaż na ścianie w szkolnym korytarzu. Gdy kampania pocztówkowa wyjdzie poza klasę, daje szansę pozostałym uczniom i uczennicom zetknąć się

z tematem i może zachęcić innych nauczycieli i nauczycielki do realizacji zadania interdyscyplinarnego. Warto, by pozostali uczniowie i uczennice również je zrealizowali.

- **Możesz zaproponować młodzieży działanie dodatkowe:** Zaproponuj grupie inicjującej zmianę realizację projektu edukacyjnego, którego celem będzie wprowadzenie w szkole zmian na rzecz neutralności klimatycznej. Wybrane pomysły z pocztówek mogą się stać działaniami projektowymi.

Źródła i inspiracje:

- Danuta Sterna, *Uczę (się) w szkole*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2014, www.ceo.org.pl/sites/default/files/ucze-sie-w-szkole_danuta_sterna.pdf,
- *Przewodnik Zielony ład w szkole*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2014, <https://globalna.ceo.org.pl/material/przewodnik-zielony-lad-w-szkole/>
- Komisja Europejska, Europejski Zielony Ład, 2.1.1. Bardziej ambitne cele klimatyczne UE na lata 2030 i 2050, Bruksela 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019D-C0640&from=EN>.
- Komisja Europejska, *We własnym domu – porady*, Bruksela 2017, https://ec.europa.eu/clima/citizens/tips_pl,
- Komisja Europejska, *Biuro przyjazne dla środowiska*, Bruksela 2017, https://ec.europa.eu/clima/citizens/climate-tips/climate-friendly-office_pl.

Dostęp do źródeł internetowych: październik 2021.